

Izhaja

Vsaki četrti (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uređni štvi lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20—
» pol leta » 11—
» četrt » » 6—
» 1 mesec » 2—

za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v, med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v, za parte, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v za besedo; debelo tiskano 60 v vsakokrat; minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravníštvu 3 K posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravníštvo lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 23. oktobra 1920.

Št. 67

Koroški Slovenci!

Imeli smo pogum, da smo 10. oktobra z glasovnico pokazali, da ne maramo gnilih dobrot Némške Avstrije, ohranimo pogum tudi sedaj, ko nas je preglasovalo teh par tisoč podlih nemškutarjev, slovenskih ljudi, ki ne znajo nemškega jezika in so rojeni Slovenci, a se štulijo v nemško polomijo. Ne pričakujemo nič dobrega od Avstrije, toda strah ne velja. Ne more se povrniti nikoli več lanski majnik in ne bodo nas strahovale nikoli več podivjane folksverovske tolpe. Jugoslavija je zrasla med tem v močno, urejeno državo in nima soseda, kateri bi se je ne bal. Ona bo vedela ščititi koroške Slovence tudi s najskrajnimi sredstvi. Jugoslovanska uprava ostane na slovenskem koroškem ozemlju še dosti časa in naša vlada bo ukrenila vse, da koroški in avstrijski Nemci zajamčijo preglasovanim našincem popolno varnost ter svobodo.

Nemška Avstrija je obljubila v mirovni pogodbi, da bo spoštovala pravice manjšin, tudi pravice koroških Slovencev. Ne bo nas mogla zopet egoljufati, kakor so nas vedno goljufali mogotci v predvojnem koroškem pašaliku, kajti Zveza narodov bo pazila, da bodo uživali koroški Slovenci v Avstriji taiste pravice v šoli, v cerkvi in pri uradih kakor nemški Avstrijci. In če bi Avstrija ne hotela rešpektirati naših pravic, jugoslovanska vlada ne more pozabiti na neodrešene rojake ter bo našla pota in sredstva, da to klavrno avstrijsko republičico k temu prisili. Da se nemčurski zaprodanci ne maščujejo nad zavduimi Slovenci, za to bo poskrbela plebiscitna komisija, ki ne bo izročila našega ozemlja avstrijski upravi, predno ona ne poda zadostne garancije, da bo spoštovala varnost Slovencev in njih imovine.

Podlistek.

Dr. Fr. Kotnik:

„Gnojvoza“ ali „gnojavoža“.

Bliža se jesen in sejati je ozimino. Njive potrebujejo obilo gnoja. Polja je veliko, dostikrat leži na strmih. Zato napravi naš kmet „gnojvozo“. Sosedje pridejo s hlapci in voli pomagat voziti. Delo se prične rano zjutraj. Za vsak voz sta določena dva „kidača“, ki kidata gnoj. Po pet jih vozi z voli. Vozniki se imenujejo „vozarni“. Na njivah pomagajo „skoparniki“ vozarnom gnoj z vozov kopati, dekleta pa ga „trosijo“. Veselo zavriška „veliki hlapec“, ko pelje prvi voz z doma. Za njim kmalu pride drugi, in tako gre delo hitro izpod rok. Le pri „mali južini“ se malo oddahnejo ter okrepčajo s sadnim moštom, slanino in kruhom.

Gospodinja ima dosti dela v kuhinji. Že prejšnji dan speče rženega kruha in pogače, v katero „nabula“ orehov in jo pomaže s strdjo. Dopoldne valja „nudlne“ — tako jim pravijo gorjanci, mi dolinci imamo „struklne“ — namaže jih s smetano ter napolni z drobno narezano pogačo, z jajci in s „šipki“ (sesirjenim kislim mlekom). Nato jih „zviže“ in skuha. V kuhinji pripravijo škař vode, da se „gnojvozniki“ lahko pošteno omijejo za kosilo.

Južina šteje kakih 5 do 6 „riht“.

Po južini pošljejo moški ženskam na njivi „ženina“ s prvo pošto, to je s prvim vozom. Ta ženina je razcapan mož, s slamo nabasan, ima strgan klobuk in za njim nataknjenih petelinovih

Ne obupajmo! Nikdo ne ve, kdo bo pisal prihodnjo stran zgodovine. Le eno je gotovo, da je Nemci ne bodo pisali. Politične razmere se znajo čez noč sprebrniti v našo korist in tedaj, tedaj ne bo več odločevalo nemčurstvo. S plebiscitom ni še umrla pravica. Božji mlini meljejo počasi, toda zmeljejo na drobno. Še nam zasije svoboda in morebiti prej, nego si upamo pričakovati. Pretrpeli bomo tudi teh par let v skrahirani Avstriji, ko imamo za seboj čez tisoč egiptovskih let nemškega gospodstva.

Stroga preiskava nepravilnosti pri plebiscitu.

Iz Beograda poročajo: „Ker je dognano, da so se vršile o priliki plebiscita na Koroškem velike nepravilnosti (po domače rečeno goljufije in sleparije), je osrednja vlada zahtevala od jugoslovanske plebiscitne delegacije podrobne podatke o vseh nepravilnostih, ki so se vršile ob pripravi plebiscita in na dan glasovanja.“

O sleparijah na dan plebiscita in o sleparijah, ki so jih uganjali Nemci pred plebiscitom, čivkajo že vrabci na strehi. Sedaj se je tudi osrednja vlada odločila, da bo to plebiscitno komedijo preiskala. To ni bil noben „čist“ plebiscit, ampak to je bila potvora ljudske volje.

Zato takega plebiscita nikoli ne bomo priznali.

Koroški Slovenci in predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejc pri regentu.

Deputacija koroških Slovencev, ki je dospela pod vodstvom predsednika deželne vlade za Slo-

venijo v Beograd, je bila v sredo 20. okt. ob desetih dopoldne sprejeta od Nj. Visočanstva prestolonaslednika regenta Aleksandra v avdijenci.

Dr. Brejc sprejet od prestolonaslednika.

18. okt. je bil dr. Brejc v avdijenci sprejet od prestolonaslednika. Dr. Brejc je izročil regentu obširen memorandum o proizvajanju plebiscita v koroški coni A. V njem se dokazuje, da je plebiscitna komisija delala v korist Avstrije. Ozirala se ni na noben ugovor Slovencev. Za Avstrijo so bili oddani celo glasovi mrtvecev s potvorjenimi legitimacijami. Regent je izrazil nado, da se bo to vprašanje povoljno rešilo.

Nemška hinavščina!

Velikovec, 19. oktobra 1920.

Avstrijski kancler dr. Renner je zopet govoril zunanjemu svetu po stari germanski navadi. Sleparije, podkupovanja in nasilstva koroških Nemcev in slovenskih renegatov pri plebiscitu je hotel prikriti z lepimi besedami. V narodni skupščini je govoril o avstrijski potrpežljivosti v narodnih stvareh, zavračal interpelacije slovenskih poslancev v Beogradu o nemških nasilstvih kot popolnoma neresnične in na volilnem shodu v Berndorfu je govoril skozi okno v Pariz sledeče nemške fraze: „Kar se tiče slovenske manjšine, ki ostane pri Avstriji, varuje njene pravice senžermenska mirovna pogodba in nimajo Slovenci nobenega povoda za kakršnokoli bojazen. Mi bi bili zelo pomirjeni, ako bi vedeli, da dobijo kočevski Nemci enake pravice in praktične garancije, kakor naši slovenski državljani severno od Karavank. Zagotavljamo lahko velesile in svoje sosede že danes in za vselej, da se našim drugojezičnim sodržavljanom nikdar ne bo pripetilo to, kar so zadnje dni pretrpeli mariborski Nemci.“ Mirno trdimo: Kolikor trditve, toliko neresnic! Za las enako je govoril dr. Renner kakor tovarnar Krieghammer na Reberci, ki je odpustil uradništvo in delavstvo, ki je glasovalo za Jugoslavijo. Ko

peres. Na vrh voza zasadijo kol in nasadijo nanj „ženina“. Ko zagledajo ženske slamnatega moža, nastane smeh in dirindaj. Nekaj časa ga občudujejo in uganjajo burke. Nato ga zgrabi oženjen mož in ga vrže med neomožene ženske. Sedaj pa mečejo dekleta ubogega ženina po njivi ena drugi, dokler da ni ves razcapan. Vsaka se brani takega moža. Pazljivo gledajo ženske na voz, katerega koplje skoparnik. Za žentev je treba tudi „pušelca“. Fantje pa so jim tudi tega doma napravili. Natrgali so kopriv, jih povezali ter „popenili“¹ pušelce s pajčevino.

Ko ga zagleda skoparnik, ga vrže med ženske. Seveda se tudi takega pušelca vsaka brani. Ženske ga skrijejo pod poveznjene klanice² na vozu in ga tako pošljejo „po pošti“ fantom nazaj.

Delo je končano. Za njim pride obilna večerja. Po večerji prinese hči ali pa prva dekla pri hiši več pušelcev.

Gospodar prinese jabolko. Moški stopijo okrog mize. Kmet vrže jabolko na sredo. Fantje in možje planejo po njem in se skušajo in trgajo; kajti kdor jabolko zgrabi, obdrži in „zajucka“ (zavriska), ta dobi od dekleta pušelce v dar.

V enem jabolku pa je denar (v prejšnjih časih cvanegarca, sedaj krona). Kdor dobi jabolko z denarjem, se lahko v nedeljo najbolj postavlja s pušelcem. Pri tem delu je seveda mnogo hrupa in trušča. Mizo, ki stoji v kotu, privlečejo večkrat na sredo „hiše“.

¹ Dekle „popeni“ lanove glavice, ki jih povije k pušelcu (nageljček, rožmarin ter muškat), z zlato peno. V tem primeru pa fantje „popenijo“ koprive s pajčevino.

² „Klanice“ so deske ob straneh voza.

Za slovo dobi vsak dva krapa in dva brata¹ s seboj.

Drugi dan napravi drugi kmet gnojvozo, in ta družba mu gre pomagat.

„Steljeraja“.²

Pozno v jeseni je. Žito in drugi poljski pridelki so že pod streho. Naš kmet se je preskrbel za zimo. Treba pa je še „nasteli“³ za živino. Naši kraji so obrastli s temnimi smrečjimi gozdovi, ki dajejo lesa za trgovino pa tudi stelje za živino. Po zimi je drevje pokrito s snegom, in zato je nerodno klestiti. Zato si napravi kmet že jeseni steljo za celo zimo in sicer se to zgodi v enem dnevu, „na steljeraji“. Pomagat mu pridejo sosede s svojimi hlapci in deklami.

Moški imajo na noge privezane „kremplje“ (krampizlje), da lahko plezajo na drevesa in „klestijo“ veje. Da ne ranijo preveč dreves, rabijo tudi lojtre.

Ženske zlagajo odpadle veje na kupe. Steljo navozijo na veliki kup v „lesu“ (gozdu), in ko je po zimi čas, ter dober sanec, jo vozijo domu. Včasih pa jo spravijo sproti pod streho pri hlevu in ob priliki sekajo. Način, kako klestijo drevesa, je pač obsojati.

¹ „Brati“ so narejeni kakor češki „vuhteljni“. Napolnjeni so z orehi.

² Slišal sem tudi „steljerija“, navadnejša oblika pa je steljeraja. „Eraja“ je nemški sušks-erei kakor: Reib-erei itd. Po zimi imamo „kolerajo“, ki pa se navadno tudi pri nas

pa je prišel zadevo preiskovat angleški častnik, je nemški poštenjak vse — utajil.

Kaj delajo maloštevilni koroški Nemci in od njih vzgojeni in podkupljeni renegati, še predno je prevzela upravo Nemška Avstrija? Grožnje ubojstva so še najmanjše zlo! Pomožne orožnike, ki jih je zahtevala plebiscitna komisija, zasledujejo, da se v občinah severno od Drave ne upajo niti na svoje domove. Značajne slovenske mladence iščejo, kakor v Vovbrah, ponoči po ležiščih, da jih ubijejo. Pred antantnimi zastopniki pa bodo seveda, zvesti svoji breznačajnosti, zatrjevali, da vse skupaj ni nič res. Ravnotako so antantne zastopnike farbali, da so Slovenci oboroženi in da nasprotnike ogrožajo. Na dan plebiscita pa se je pokazalo, da je imel sleherni Nемец in nemčur orožje in še danes streljajo za našimi ljudmi, ki so brez orožja, kakor za zajci, prave bestije v človeški podobi, kakor jih je moglo „vzgojiti“ le moralno propalo avstrijsko nemštvo.

Zakaj neki so ubežali naši vovbrski fantje, ki vendar niso nobeni zajci? Zakaj se izseljujejo pošteni in značajni slovenski delavci iz Malega Št. Vida, menda tudi ne samo za špas! Ali streljajo menda s fiziolo na Slovence podivjani, od Nemcev namenoma in sistematično demoralizirani in za denar nahujskani nemčurji, podkupljene propalice, ki se jih mora vsak kulturni človek sramovati? Kaj pravi dr. Renner k temu, da te beštje v človeški podobi ogrožajo z revolverji celo žene in dekleta, ker so Slovenke? Ni je vasi v slovenskem delu Koroške, kjer se ne bi grozilo Slovcem z ubojstvom, ako je tam samo ena propalica, ki jo imajo na vesti „kulturni“ Nemci! Da nam ne bo mogel dr. Renner očitati, da trdim brez dokazov, kar njemu po pravici mi očitamo, samo par dejstev iz stotin in stotin slučajev:

Grebinski Nemci so že pred letom dni razpisali nagrado 2000 K na glavo Slovenca Rudolfa Rebaso in mu groze sedaj s smrtjo, ako se vrne na dom, ker je — Slovenec in ni zatajil svoje matere. Peter Želodec na Homcu in Omelko Valentini sta z revolverji ogrožala slovensko rodbino v Starivasi, ker je glasovala za Jugoslavijo. Za učiteljem Ponikvarjem je v Št. Lipšu 14. okt. izza grmovja neki zločinec streljal z revolverjem. V pliberški okolici so „kulturonošci“ povzročili dva požiga, tretji se jim je ponesrečil. V Dvoru so vdrli nemški junaki v slovensko hišo in Mert pd. Pušl je pretepal in poškodoval posestnika s puškinim kopitom. V Št. Lipšu so „miroljubni Avstrijci“ streljali 13. okt. proti večeru na dva odlična koroška Slovenca z vojaškimi puškami, na Jegartovo družino, ki je bila zunaj pred hlevom, je isti večer padlo pet strelcev iz pušk. Grabštanjski gojenci celovških kulturonošcev so — podkupljeni in nahujskani — ob prvem poročilu o nemški zmagi začeli razgrajati in groziti z obešanjem in ubojstvom nacionalno zavednih Slovcencev, ki se niso prodali za nemški Judežev denar in se od koroških Nemcev niso dali demoralizirati. Nemški plačanec posestnik Korak v Št. Petru na Vašinjah je grozil, da bodo Slovcem požgali hiše in jih žive pometali v ogenj. Ponoči pa streljajo iz — Rennerjevih pušk. V Važenbergu je avstrijski gojenec Miha Kohlweg 14. okt. oklofutal Lucijo Kumer, jo slednjič vrgel v hlevsko korito in jo

Sekire ranijo močno drevje, a tudi „kremplji“, ki jih zasajajo moški v deblo, da dosežejo s sekirami gornje veje. Dostikrat oklestijo smreke tako, da preostane le še majhen vršič, katerega nosi dolgo, od tal do vrha ranjeno deblo. Najmanj škode v gozdu pač ima kmet, ki lahko proda vsako leto toliko lesa, da izhaja z njegovo steljo celo leto, tako da mu ni treba klestiti še stoječih dreves.

Zjutraj jedo „repno župo“ (krompirjevo juho) dobro zabeljene žganjke ter „jegličce“ (kašo), na samem mleku kuhane. Za južino (kosilo) dobijo mošta, jabolka, šartlja in orehov.

Glavna pojedina je na večer. K steljeraji navadno zakoljejo ovco. Po mesu pridejo štruklji, kakor sem jih opisal pri gnojvozi. Nato pa sledi še veliko „riht“. „Pečen štrukelj“, kuhana mrzla jabolka, „trjet“ ali „babja žehta“, pečen „mežerle“, ki je narejen iz dobro sesekanega drobu in zrezane pogače, „krap“ in nazadnje pa „bob iz krapov“ (gebackene Erbsen), na katerega nalijejo dobrega mošta ter ga posladijo s cukrom.

Po večerji prinese domača hči ali pa dekla majhen šartelj na talirju (krožniku). Okoli tega šartlja prižgejo sveče in nataknejo smotke, ki so pozlačene „z zlato peno“, tako, da je cela stvar podobna kroni. Na sredi kolača pa leži lep pozlačen pušljec.

Fantje stopijo okoli mize. Gospodar prinese smolov vršič ter ga vrže na sredo mize. In sedaj lovijo ta vrh, se pehajo ter preobračajo po hiši. Kdor obdrži vrhovo debelce in zavriska, dobi pušljec. Navadno pa lovijo večkrat pušelje, to se pravi: gospodar vrže še kako jabolko, na-

tam zasramoval, ker je družina poštena in slovenska. Tam so dvakrat streljali z vojaškimi — Rennerjevimi — puškami na župnika Dolinarja, najidealnejšega in najpoštenejšega moža, ki nima druge pege na sebi nego da je zvest sin svojega naroda in se ne prodaja tujcu!

To so samo nekateri paberki iz divjaštva tistih, ki so za Nemško Avstrijo. In plebiscitna komisija mirno gleda na ta tolovajstva, dočim se je prej v vsako zakonito postopanje jugoslovanske oblasti vmešavala, ko je šlo za kazenska dejanja nemških zločincev! Pri Slovcem, ki nikdar niso dobili od vojaške oblasti orožja, je uvedla v enem slučaju hišne preiskave, Nemci in njim prodane duše pa streljajo z vojaškimi puškami in plebiscitna komisija se ne zgane. Dr. Renner pa bo še znanprej trolbil vesoljnemu svetu, da so slovenske manjšine v Nemški Avstriji varovane po senžermenski mirovni pogodbi in če bodo strahovani Slovenci sneli slovenske napise in če bodo vztrajali vsled nemških groženj pri svoji zahtevi po slovenskem šolstvu, bo zopet deževalo sicer ničvrednih nemških Judeževih grošev med narodnimi renegati, da bodo proti slovenskemu šolstvu in prav nič ne dvomimo, da bo dr. Renner zopet trolbil v vesoljni svet, da Slovenci ne marajo lastnih šol in kako zatirani da so Nemci v Jugoslaviji!

Za take nemške sosedice, ki imajo spravljivost samo na jeziku, v roki pa zavratno merijo s puško, se lepo zahvalimo, dokler ne bomo videli — drugih dejanj! Koroškemu Nemcu ali nemškutarju, ki bi se še drznil kdaj govoriti o nemški kulturi, ni verjeti. Svojo nekulturo so pokazali že tedaj, ko so začeli Slovence sistematično demoralizirati in jih vzgajati v Judeže lastnega naroda!

Pogreb žrtve nemčurskega divjaštva.

V soboto, 16. oktobra, se je vršil v Ločah pogreb od nemčurskih zločincev ubitega domačega orožnika Jakoba Aichholzerja ob udeležbi velike množice. Domači župnik Šnedic je daroval peto sv. mašo in se ob grobu z ganljivim govorom poslovil od pokojnika. Nato je kot zastopnik naše plebiscitne delegacije spregovoril dr. Drušković par besed v slovo in zahvalo pokojniku, zatrjujoč Koroško o večni zvestobi Jugoslavije. Zastopnik narodnega sveta, g. Brandner, je govoril o upanju na zjedinenje z Jugoslavijo, ki navdaja vsakega Korošca ob odprtem grobu padlega junaka. Zadnje slovo so zapeli domači pevci v vrlo lepo ubranem koru. Prisostvovali so pogrebni slavnosti tudi predsednik distriktnega sveta Rožek, ital. podpuk. Trenti, nadzornik žendarmerije angleški kapetan Mc. Ridge in avstrijski zastopnik v distriktnem svetu dr. Wlček. Oddelek naše vojske je oddal ob grobu častno salvo. Prisostvovali so tudi tovariši pokojnega s komandirjem voda žend. podporočnikom Grafenauerjem na čelu.

Ta žalostna svečanost, ki je zbrala na čast padlemu veliko množico iz cele okolice Loč, se je razvila v manifestacijo dela našega slovenskega Korotana, ki vstraja v neomajani zvestobi do jugoslovanske misli.

žajfano „belo repo“¹ ali pa bučo med fante. Zmagovavci dobijo pozlačene smotke, pušelje ali pa darilo v denarju, ki je vtaknjeno v jabolko. V nedeljo pa se postavljajo naši fantje s pušelji in pozlačeni smotkami, ki so jih dobili na strelaraji.

Ko je ta boj končan, nategne „mehač“ v kotu svoje „mehe“² ter zaigra nekaj okroglih. Fantje, dekleta, pa tudi starina zaplešejo, da se vse kadi in trese.

* * *

Ta dva jesenska domača „praznika“ pričata o lepem vzajemnem delu naših kmetov. Oba običaja sta se do danes ohranila. Omejena sta na kraja ob Meži do Mežice (ne Meža ob Dravi ampak Mežica ob Meži) ter na hribe med Mežo in Dravo. Proti zapadu segata, kolikor mi je znano, do Šent Danijela, proti vzhodu pa do Selovca v slovenjegraškem okraju in do Traberka. V dolini sicer nista običajna več v polni meri in navadi, vendar pa v novejšem času naši kmetje prav radi napravljajo zopet „steljerajo“ in „gnojvozo“, ker na ta način lahko dobijo od sosedov vsaj nekaj delavcev, ki jih dandanes silno primanjkuje.

Da bi moderne zadružno življenje rešilo naše ljudstvo gospodarskega propada!

¹ bela repa = repa. Krompir se imenuje pri nas „laška repa ali repica“.

² Mehi (plur. tantam) se imenuje harmonika, mož, ki igra na „mehe“, (ki „mehari“), pa je mehač.

Ostanimo doma!

Že v zadnji številki smo apelirali na naše ljudstvo, naj ne prodaja za slepo ceno svojega imetja in naj ostane na domači zemlji. Danes ponavljamo ta klic. Slišimo, da se je marsikateri že premislil in da bo ostal doma, na svojem domu in na rodni zemlji. Tako je prav! Kje bo sedaj našel zavetja na zimo? Počakajmo! Ne damo nič na oficijelne izjave nemško-avstrijskih državnikov, ker vemo, da je tam vlada brez moči, a prepričani smo, da bo storila naša država vse, da štiti življenje in varnost imetja tistih njenih zvestih sinov in hčerk, ki so pogumno glasovali za Jugoslavijo. V naši državi imamo precej podanikov nemške narodnosti, ki bi morali občutiti na lastni koži vsako nasilje, ki se bi izvršilo nad koroškimi Slovenci. Zato pogum! Duhovniki naj ne zapustijo svoje črede, kjer le morejo, naj ostanejo. Brez duhovnikov postane ljudstvo brez voditeljev. Uradništvo bo povečini prisiljeno, da gre iz dežele. Kdor pa more, naj ostane! Na Goriškem in v Primorju, ki jih imajo zasedeni Lahi, so vsi duhovniki ostali in niso obupali in zopet vršijo važno cerkveno in kulturno delo. Zopet izdajajo knjige in časopise. Na prvi pogled se zdi, da je položaj nevzdržljiv. A tudi to bomo preboleli in prestali, kakor smo preboleli in prestali že marsikaj drugega.

Zato pa pogum! Posebno tam, kjer so velike slovenske večine, se našim ljudem ni treba ničesar bati.

Kjer stoji ljudstvo za dušnim pastirjem, tam tudi celovski Nemci ničesar ne morejo opraviti. Pogum velja! Ostanimo na domači zemlji! Kolo zgodovine se hitro suče. Zopet bo prišel čas, ko bodo koroški Slovenci si sami volili „vero in postave“. Da bi se ti časi kmalu vrnili, v to pomoz Bog in sreča junaska!

Politični pregled.

Usoda Koroške.

Zagreb, 19. oktobra. Novinski urad poroča: „Narodno Djelo“ doznava iz Beograda, da je naša vlada na zahtevo poslaniške konference v Parizu izdala nalog, da se naše čete umaknejo iz koroške plebiscitne cone.

Dunaj, 19. okt. Dunajski kor. urad poroča iz Pariza: „Echo de Paris“ javlja: Veleposlaniška konferenca je obvestila vlado na Dunaju, da bodo zavezniki respektirali izid ljudskega glasovanja na Koroškem. Velesile pa pričakujejo na drugi strani, da Avstrija ne bo kršila pogodbe saint germainse in Versailleske, ki prepovedujejo priklopitve Avstrije k Nemčiji brez dovolitve zveze narodov.

Dr. Brejc v Beogradu.

Beograd, 18. okt. Današnja „Tribuna“ piše pod naslovom „Dogodki na Koroškem“: Predsednik deželne vlade v Ljubljani dr. Brejc je bil sprejet ob polu desetih pri ministrskem predsedniku, kateremu je poročal o dogodkih in razpoloženju v Sloveniji, ki je nastalo vsled plebiscita na Koroškem. Danes bo sprejeta tudi delegacija iz Slovenije, ki bo izročila ministrskemu predsedniku spomenico o željah Slovcencev v coni A.

Beograd, 19. okt. Sinoči je regent sprejel v avdijenci predsednika deželne vlade dr. Brejca. Dr. Brejc je izročil regentu obširen memorandum o proizvodjanju plebiscita v koroški coni A. V njem se dokazuje, da je plebiscitna komisija delala v korist Avstrije. Ozirala se ni na noben ugovor Slovcencev. Za Avstrijo so bili oddani celo glasovi mrtvecev s potvorjenimi legitimacijami. Regent je izrazil nado, da se bo to vprašanje povoljno rešilo.

Odhod na jadransko konferenco.

Beograd, 19. okt. (Izvirno poročilo „Jugoslaviji“.) Danes zvečer odpotujejo naši delegati z ekspresnim vlakom v Italijo, da prično z italijanskimi delegati pogajanja o rešitvi jadranskega vprašanja. Razen delegatov dr. Trumbiča, dr. Vesniča in Stojanoviča potuje tudi tehnično osobje ter kot vojaški ekspert polkovnik Kalafatić. Večera je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala do dveh popoldne. Razpravljali so o koroškem plebiscitu ter določili poslednje instrukcije za naše delegate za pogajanja z Italijo. Te instrukcije so take, da morajo naši delegati pogajanja po svoji uvidevnosti prekiniti ali jih dovesti do konca. Delegati so torej dobili najobširnejša pooblastila. Dejstvo, da se udeležijo pogajanj tudi finančni minister Stojanović se komentira na ta način, da se bo pri pogajanjih razpravljalo tudi o medsebojnih gospodarskih vprašanjih.

Beograd, 19. okt. Danes dopoldne je bil ministrski svet, kateremu je predsedoval regent. Svet se je bavil z zadnjimi odločbami glede pogajanj v jadranskem vprašanju.

Slabi izgledi jadranske konference.

Beograd, 20. okt. (Izvirno poročilo „Jugoslaviji“.) Naši delegati za jadransko konferenco tudi danes še niso odpotovali iz Beograda in ta hip je še negotovo, kedaj odpotujejo. Vzrok odlašanja je neznan. Po mestu se razširjajo najrazličnejše govorice. Bajje je prosila rimska vlada sama, naj delegati še počakajo; druga verzija pa pravi, da so prispele v Beograd važne vesti, vsled katerih bo morala vlada revidirati navodila delegatom.

V splošnem se je optimizem prejšnjih dni glede izida pogajanj z Italijo umaknil pesimizmu. Vedno bolj prevladuje mnenje, da bodo ostala tudi ta pogajanja brezuspešna ker trde italijanska poročila, da se je vlada popolnoma uklonila nacionalističnim zahtevam in da bodo zato njeni pogoji za Jugoslavijo popolnoma nesprijemljivi.

Zborovanje udruženj za ligo narodov v Milanu dne 12. do 16. oktobra.

Pri tem kongresu je staval zastopnik jugoslovanskega udruženja za ligo narodov, univerzitetni profesor dr. Leonid Pitamic, naslednji predlog glede jadranskega vprašanja: Velika važnost tega vprašanja za ohranitev svetovnega miru je notorična. V eminentnem internacionalnem interesu je, da se končno reši to vprašanje, ki postaja od dne do dne bolj pereče, po principih internacionalne pravičnosti. Vsled tega si dovoljujemo predlagati, da federacija udruženj za ligo narodov predloži svetu Društva narodov, naj se uredi vprašanje Primorja in vzhodne obali Jadranskega morja ter svobode tega morja na način, ki bi zagotavljal trajen mir. Edina možnost doseči ta namen je rešitev po željah prebivalstva samega v spornem ozemlju. Ker pa je komisija, v kateri je bil ta predlog stavljen, z vsemi glasovi proti ruskemu in jugoslovanskemu glasu (Francozi in Kitajci so se vzdrževali glasovanja) sklenila, naj sedaj konkretna vprašanja ne pridejo v razpravo in naj se kongres bavi le z onimi splošnimi vprašanji, ki se nanašajo na funkcioniranje Društva narodov, je bila razprava tega vprašanja preprečena. Vendar je naš delegat dosegel, da bo njegov predlog tiskan in priložen zapisniku in poročilu, ki bosta razposlana vsem udruženjem. Tudi ruska delegacija se je zanimala za rešitev jadranskega vprašanja potem plebiscita. Nadalje je delegat jugoslovanskega udruženja izjavil, da more naše udruženje pristati na splošno razorožitev le tedaj, ako se prej razorožijo Nemčija, Avstrija, Madžarska in Bolgarija.

Volitve v Nemški Avstriji.

Dunaj, 18. oktobra. Od 151 mandatov za narodni svet je bilo po predležeh uradnih rezultatih doslej izvoljenih 57 socialnih demokratov, 71 krščanskih socialcev, 12 velenemcev, 3 pristaši kmetske stranke in en pristaš meščanske delavske stranke. Manjka še poročilo o izidu volitev v Kremsu, ki ima 8 mandatov. K tem 151 mandatov pride še 9 mandatov iz Koroške, kateri bodo do tedaj, da se izvedejo volitve, zastopani po dosedanjih poslancih, 4 socialni demokrati, 3 krščanski socialci in 2 velenemca. Razen tega se na podlagi ostalih glasov razdeli še 15 mandatov med stranke, ki prihajajo v poštev. Po teh, do sedaj ugotovljenih rezultatih, izgube socialni demokrati šest in velenemci tudi šest mandatov, od katerih sta dva pripadla od njih odcepljeni kmetski stranki. Judovski nacionalisti in Čehoslovaki so izgubili vsak po en mandat, krščanski socialci so pridobili 12 mandatov. Bivši južno-tirolski in južnoštajerski mandati po številu 10, niso prišli v poštev. Med izvoljenimi socialnimi demokrati je omeniti državna tajnika dr. Rennerja in Hanuscha, dalje tudi Friedricha Adlerja, med krščanskimi socialci državnega tajnika Mayra in predsednika Hauserja, med velenemci predsednika Dinghoferja.

Plebiscit.

Izid ljudskega glasovanja.

	Jugoslavija:	Nemška Avstrija:
Distrikt Rožek:	2318	1980
Distrikt Borovlje:	4981	6427
Distrikt Velikovec:	2444	8306
Distrikt Pliberk:	5535	5312
	15278	22025

Nekaj števil o ljudskem glasovanju po občinah.

	Jugoslavija:	Avstrija:	Neveljavni:
Distrikt Pliberk:			
Bistrica	633	339	40
Bela	—	—	—
Pliberk	129	406	20
Galicija	101	377	70
Žvabek	180	57	8
Železna Kapla	177	367	22
Rikarja vas	322	592	25
Dobrla vas	493	968	49
Libuče	337	283	22
Blato	635	108	32
Žitara vas	313	467	17
Škocijan	295	350	13
Globasnica	355	285	—
Distrikt Velikovec:			
Velikovec	239	1162	—
Grebinj	380	1290	—
Tinje	44	269	1
Važenberk	348	1024	—
Grabštanj	112	832	—
Št. Peter na Vašinjah	251	347	—
Pustrica	20	634	—
Djekše	273	507	—
Labud	55	717	—
Pokrče	134	574	—
Ruda	285	505	—
Vovbre	310	435	—
V zaporih	1	8	—

Dnevne vesti.

Poročil se je v Malem Šent Vidu učitelj Vinko Möderndorfer z gospodično Panterjevo, ki je nastopala kot govornica na ženskih shodih in taborih. Mlademu paru tudi „Mir“ iskreno čestita.

Tirolski Nemci pod Lahom. Generalni komisar Credaro je slovesno zaprisegel bocenskega župana Perathonerja. Ta je izjavil, da je z zaprisego doprinesel veliko žrtev. Tudi sedaj še stoji pod vtisom zavesti, da je nasilna odtegnitev svobodnega izražanja volje Nemške Tirolske le po sili krepkejšega sankcionirana krivica. Župan je opozarjal nato na različne želje in pritožbe dežele, zlasti pa na potrebo dalekosežne avtonomije.

Nemški atentat na železnico. Velikovec, 19. okt. (Izvirno poročilo „Jugoslaviji“.) Nemške tolpe so pričele širiti svoj delokrog. V pondeljek so med postajama Sinča ves in Metlovo pritrdirile na železniške tračnice ročno granato. K sreči pa je prožni mojster tik pred prihodom vlaka št. 415 zapazil atentat ter granato še pravočasno odstranil.

Pazite na denar! Brezvestni špekulanti trdijo, da sedaj v coni A jugoslovanski denar nima več nobene vrednosti in ga zamenjajo ljudem celo za enako število nemško-avstrijskega. To je brezstidna laž! Jugoslovanski denar ni ničesar izgubil na vrednosti. Za 38—39 jugoslovanskih kron dobite še vedno 100 nemško-avstrijskih kron! Pazite in ne dajte se ogoljufati!

Generalni vikar Randl odstopil? „Slovenec“ z dne 20. oktobra prinaša brzojavko, da je odstopil generalni vikar Randl v Dobrli vasi.

Naklonitve ustavljene. Ministrstvo financ je odredilo z odlokom Dr. Br. 90.068 z dne 9. julija 1920, da je ustaviti izplačilo naklonitev po zakonu z dne 28. marca 1918, drž. zakonik št. 119. Ker predvideva nova „Uredba o začasnih pomoči invalidom, vdovam in sirotam“, ki izide

v kratkem, državno pomoč (pokojnino, preskrbo) tudi nekaterim osebam, ki po dosedanem zakonu niso imele te pravice, naj vložijo pri pristojnem občinskem uradu prošnjo za odmero pokojnine vse one osebe, ki jim bo sedaj ustavljena naklonitev in so mnenja, da imajo pravico do državne preskrbe. Po 1. 6. 1920 izplačane naklonitve bodo odtegnjene prilikom odmere in izplačevanja novih preskrbnin. Občinski uradi vpošljejo zbrane prošnje poverjeništvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo (invalidski oddelek) v Ljubljani. — Istočasno je sporočilo ministrstvo za finance, da se ukinejo glasom odloka Dr. Br. 69.742 tega ministrstva podpore za družine mobiliziranih in ujetih vojakov po zakonu z dne 27. 7. 1917, drž. zakonik št. 313. Družine onih vojnih ujetnikov, ki se še niso vrnili, naj vložijo istotako prošnjo za odmero in nakazanje preskrbnine.

Ze beračijo. „Kärntner Landsmannschaft“ je razposlala sledeči oklic:

Herzliche Bitte!

Um bei der jetzigen Lebensmittelknappheit in Klagenfurt den Teilnehmern am Nachkirchtag am 24. Oktober beim Heimatfeste einen nahrhaften Imbiß verabreichen zu können, bittet die Kärntner Landsmannschaft alle, die von ihren Vorräten etwas entbehren können, um eine Spende. Besonders erwünscht sind Butter, Käse, Eier, Würste, Fleisch, Brot, Mehl u. a. Die Spenden werden vom Festausschuß beim Nachkirchtag gegen einen angemessenen Preis an die Teilnehmer verkauft werden und das Reinertragnis zur Deckung der Kosten verwendet werden.

Die Spenden wollen an Herrn Inspektor Ernst Wlattnig, Klagenfurt, Hasnerstraße 5, gesendet werden.

Ein herzliches Vergelts Gott allen Spendern im vorhinein. Kärntner Landsmannschaft.

V Celovcu je vsega dosti, so vpili pred glasovanjem. Sedaj pa še veselice ne morejo prrediti in že beračijo za jedila. V coni A se bo kmalu začel štiridesetdanski post. To bodo pred vsem občutili delavci, ki so cono A „rešili“. Kapitalisti in ljudski oduhu so si seveda preskrbeli med jugoslovansko upravo živil — ti bodo že preživeli nemški post — druga bo pa pela delavcem, ki živijo iz rok v usta. Že sedaj se slišijo glasovi: Ali smo zategadelj glasovali za Nemško Avstrijo, da je kar čez noč postalo meso dražje? Ali smo zategavaljo glasovali za Nemško Avstrijo, da so postali hlebi kruha manjši? Od samega navdušenja za „ungeteiltes Kärnten“ tudi delavci ne morejo živeti.

Grški kralj umira. Govori se, da so ga zastropili Venizelosovi pristaši.

Na Angleškem stavkajo vsi premogarji. **V Italiji** se vršijo še vedno nemiri.

Gospodarstvo.

Nova velika tvornica za sladkor. Nekaj belgijskih in francoskih kapitalistov bo z glavnic 30 milijonov dinarjev postavilo v Dubrovici veliko tvornico za sladkor. Ista družba bo ustanovila tudi poljedelsko šolo v Žabarinu.

500 vagonov koroze za Črno goro. Minister za prehrano je nabavil 500 vagonov koroze, ki se uporabi za prebivalstvo v Črni gori.

Brzovlak Budimpešta-Beograd. Ako bodo uspela pogajanja med madžarskimi državnimi železnicami in našo beograjsko vlado, se bo kmalu uvedel brzovlak med Budimpešto in Beogradom.

Davek na zabavne prireditve. Finančno ministrstvo je izdalo naredbo, po kateri se bo pobiralo kot davek na igrališča, kinematografe in varieteje 30% od plačane vstopnine.

Izvoz konj moškega spola belgijske in koroške pasme iz Slovenije do dve leti starosti je dovojen. Žrebet iz l. 1918 se more izvoziti največ 5000, a od žrebet iz l. 1919 in 1920 največ 1000. Ta izvoz je dovoljen poedinim konjejem ter oproščen od plačanja tuje valute.

Mariborska eskomptna banka

Glavni trg št. 141 podružnica Velikovec Glavni trg št. 141

Telefon šte. 7 (Interurban). — Račun poštn. ček. urada SHS v Ljubljani št. 11.695.

Centrala Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju; dovoljuje vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno. Blagajna je odprta od 1/2 9. do 12. ure in od 15. do 16. ure (3. do 4. ure popoldne).

Podružnica Murska Sobota.

Izvršuje nakazila v tu- in inozemstvo. Kupuje in prodaja devize, valute in vrednostne papirje ter eskomptira trgovske menice; akreditivi na vsa tu- in inozemska mesta.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Borovljah.

Delniška glavica: 50.000.000 K.

Rezervni zaklad: 45.000.000 K.

Dovoljuje vsakovrstne kredite po najugodnejših pogojih.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Celovec, Gorica, Maribor, Split, Sarajevo, Trst in Ptuj.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Kup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno.

Pokonci glave!

Podkupljeni, od Nemcev demoralizirani narodni odpadniki na Koroškem so s pomočjo nezastupanih, najrazličnejših sleparij in z nasilstvi odločili koroški plebiscit v prid Nemški Avstriji. Med glasovalci za Nemško Avstrijo jih je mnogo, ki za plebiscit niso bili zreli in se niso zavedali dalekosežnosti svojega glasovanja. Že danes se mnogi kesajo, ko vidijo prve, še medle posledice glasovanja. Med Nemci, zagrizenimi nemškutarji je seveda zavladalo veselje, ki mu bo tekom pol leta sledil moralni maček kakor sledi pijančevanju glavobol. V teh vrstah so ljudje, ki nimajo ne vere, ne vesti, ne značaja, ki po svojem divjaštvu daleč zaostajajo za Čulu-kafri. Ti ljudje sedaj kričijo, grozijo, streljajo, ponekod iščejo naše posameznike z zločinskimi nameni. Za poštene in značajne Slovence na Koroškem so to najbridkejši dnevi, ki smo jih kdaj preživeli. Ko bi se bilo glasovanje vršilo med dvema kultur-nima strankama, bi dobršen del gorja bil danes nam koroškim Slovencem prihranjen. Toda Nemci in predvsem nemčurji so te dni pokazali, da jim je vsak zmisel za kulturno obnašanje tuj kakor deveta dežela.

Iz strahu pred antanto imajo avstrijska vlada in nemški voditelji sedaj polna usta, da bodo s koroškimi Slovenci ravnali tako, kakor se spodobi kulturno visoko stoječemu narodu, da bodo koroškim Slovencem zagotovili razvoj narodnega življenja ter gospodarskega in kulturnega napredka, ker da nočejo iredente.

Poznamo „kulturo“ koroških Nemcev in tiste Nemce, ki so vodili zatiralno politiko proti Slovencem na Koroškem. Njihove obljube niso vredne niti piškavega oreha! Te dni skušamo, koliko da so te obljube vredne!

Toda kljub temu koroški Slovenci pod nobenim pogojem ne smemo kloniti z glavo. Saj ne bo odvisno od Nemcev samih, kako da bodo smeli ravnati z nami, ampak tudi od nas samih in od nadzorstva antante. Po senžermenski mirovni pogodbi se nam mora zagotoviti naš narodni in kulturni razvoj v našem jeziku in bomo uživali zaščito antante. Imamo pa v rokah še drugo, morda še uspešnejše sredstvo, to je Jugoslavijo, od katere so nas s sleparskim plebiscitom odtrgali. Nemci v Jugoslaviji bodo uživali toliko pravic, kolikor jih dobimo v Nemški Avstriji Slovenci. Za vsako nasilstvo proti nam koroškim Slovencem bodo sledile represalije zoper Nemce v Jugoslaviji!

Zato pokonci glave! Naša organizacija mora biti danes bolj strnjena kakor prej kdaj!

Nobeno naše društvo se ne sme razpustiti! Naše narodno življenje se mora razvijati naprej in naše kulturno in javno delovanje se mora počasi začeti obnavljati!

Učitelji — koroški rojaki — in duhovščina mora ostati v deželi, ker ne smemo Nemški Avstriji dati priložnosti za izgovor, da nima potrebnih slovenskih moči na razpolago!

Samih sebe ne smemo slabiti in zato je beg domačinov, ki imajo tu eksistenco, škodljiv in obsodbe vreden. Kdor se čuti osebno ogroženega v kakem kraju, si more začasno poiskati zaklona v kakem drugem kraju in mu morajo iti rojaki na roko. Ogroženi posestniki, ki so v kaki vasi osamljeni, morejo še vedno pozneje posestva zamenjati in se naseliti v kakem drugem kraju na Koroškem.

Slovenska Koroška mora ohraniti slovensko lice in zato naj povsod ostanejo tudi slovenski napisi na slovenskih hišah in vseh poslopih, nad katerimi smo mi gospodarji.

Ako so nas nasprotniki osleparili za Jugoslavijo, bodo oni sami za vse naše težke gospodarske posledice v Nemški Avstriji odgovorni in nimamo Slovenci nobenega povoda, pred temi ljudmi povešati glav. Čakajmo vztrajno in samozavestno trenutka, ko bodo oni začeli hoditi povešanih glav in bodo oni nam odgovarjali za svoja dejanja.

Meseca novembra se vršijo v Jugoslaviji državno-zborske volitve, ki se jih ne moremo udeležiti. Ko bodo pa pri nas volitve, nastopimo strnjeno, da pokažemo svojo moč. Tedaj ne bodo

v naših krajih glasovali tisoči pritepenec iz cele Nemške Avstrije kakor na dan plebiscita. Naše občine morajo ostati v naših rokah in druge si bomo izvojevali kakor Slovenci v Ziljski dolini, ki so z nemškutarijo popolnoma pometli.

Glave pokonci in trdno zavest, da noben izdajalec slovenskega naroda ni vreden našega pogleda!

Narodni svet za Koroško.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjahu.
Odgovorni urednik: **Otmár Mihálek**.
Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Pohištvo

iz trdega
kakor tudi
mehkega lesa

je poceni naprodaj.

Mehanično mizarstvo Lovro Mačič,
Prevalje.

Službo

organista in cerkovnika

odda

župnijski urad na Spodnjem Koroškem.

Dotične pismene oglase sprejema iz prijaznosti Upravništvo „Mira“.

Kupim posestvo

z večjim dorašenim smrekovim gozdom, žago ali mlin, restavracijo ali boljšo gostilno, eno dobro ohranjeno parno lokomobilno in en polnojarmenik (Vollgatter). Pismene ponudbe z natančnim popisom in ceno je poslati na **Andrej Marinc, Gomilsko pri Celju.**

Ovčjo volno

kupuje in plačuje po najvišji ceni

J. Oswald, Velikovec,
kavarna Sparl.

Zamenja pa tudi sukno za volno.

Plebiscitne in jugoslovanske

rabljene poštne znamke kupi

Žolger, Maribor, Tattenbachova ul. 18/III.

Čevlji, Goizerji

predvožno blago

št. 41, še skoraj čisto novi, se radi velikosti prodajo ali zamenjajo za druge lahke.

J. Stergar, Mohorjeva tiskarna, Prevalje.

Kupi „Drava“ Maribor.

Rezan les (smrekov, jelkov, borov, mecesnov, bukov),
tesan les (smrekov, jelkov, borov),
okrogel les (smreka, jelka, bor, mecesen),
bukov les (hlode od 25 cm debelosti naprej),
drva (trda in mehka),
stoječi les v gozdu,
smrekovo skorjo

kupi vsako množino

„DRAVA“

lesna trgovska in industrijska družba

Z O. Z.

v Mariboru.

Kupi „Drava“ Maribor.

DANICA krema za čevlje

čisti, lika in
konservira
usnje.

Proizvaja:

„SLAVIA“ tvornica kemičnih
proizvodov d. d.

Zagreb

Ilica 213.

Telefon 5-46.

Brzjavni: „CEMIA“.